

на Бога. Тѣ тръгнаха за Римъ. На пътъ за тамъ тѣ били приятелски посрѣщнати отъ *Коцеля*, славянски князь при Балатонското езеро, и доста дълго прекарвали тукъ. Въ Римъ тѣ намѣрили (868) най-радушень приемъ и изпълнение на всички свои желанія; славянскитѣ книги били одобрени и братята въ самия Римъ служили нѣколко пѣти литургия на славянски. Константинъ наскоро заболѣлъ, поради многогодишни трудове и, като приелъ името Кирилъ, подстригалъ се за монахъ; умрѣлъ въ Римъ на 14 февруарий 869 година, на 43 години. Подиръ това папата възстановилъ изчезналото презъ време на преселението на народитѣ сирмие-панонско епископство, като го подчинилъ, по молбата на Коцеля, на Методия (870). Постжпката на Бориса била твърде строго предупреждение за римската църква; тя имъ доказала, че и панонскитѣ славяни лесно могли да преминатъ отъ Римъ къмъ Цариградъ. Резиденцията на Методия била при двора на Коцеля въ Блатна (Мозабургъ), на Балатонското езеро. Отъ тукъ той действувалъ между хърватитѣ, у които славянското богослужение до такава степенъ се вкоренило, че то и до днѣ днешень господствува въ „Крайморския“ край. Следъ две години, поради мнимо нарушение правата на залцбургския епископъ въ Панония, Методий билъ осжденъ отъ нѣмския съборъ и билъ държанъ въ заточение почти три години. На 871 година енергичниятъ Светополкъ завладѣлъ моравския престолъ. При царуването на слабитѣ Каролинги той основалъ могъща държава, която обемала въ себе си, заедно съ частъ отъ полабскитѣ славяни, почти всички негови западни съотечественици. Повиканъ отъ Светополка въ Велеградъ, Методий покрѣстилъ тамъ чешкия воевода Боривой; князътъ на поляцитѣ край Висла сжщо така билъ обрнатъ отъ него въ християнство. Обаче, Светополкъ не успѣлъ да задържи дълго славянската литургия въ държавата си; ето защо лесно могло да се случи, Методий отново да се оправдава въ Римъ. Презъ това време папата назначилъ за епископъ на Нитра нѣмеца Вихингъ, съ когото Методий билъ принуденъ да се бори чакъ до смъртъта си.

На 882 година, повикани на помощъ отъ васалитѣ на Корутанския херцогъ Арнулфа, българитѣ нападнали на Светополка, който се намиралъ въ вражда съ херцога. Обаче, въ тая война Светополкъ завладѣлъ цѣла Панония и по такъвъ начинъ станалъ непосредственъ съседъ на Бориса край Дунава. По покана на самия императоръ, Методий, чието положение тогава вече се подобрило, предприелъ пѣтуване до Цариградъ. Следъ завръщането си той се поминалъ на 6 априлъ 885 година и билъ погребанъ въ Велеградъ.

Подиръ смъртъта му настанало тежко време за неговитѣ ученици, които били до 200 души. Тѣхень глава билъ Гораздъ, избранъ отъ Методия за приемникъ на Моравското архиепископство. По подстрекателство на Вихинга наченали се преследвания на славянскитѣ свещеници, така че тѣ трѣбвало да дирятъ спасение въ бѣгство. Гораздъ, Климентъ, Лаврентий, Наумъ, Сава, Ангеларъ и мнозина други избѣгали тогава въ България. Въ Бѣлградъ, на българската граница, тѣ били приятелски приети отъ тамошния началникъ Боритаканъ. Князь Борисъ и придворнитѣ негови боляри имъ оказвали голѣми почести. Тѣ се заловили да продължатъ въ България дѣлото, което не сполучило въ Моравия. Особено се отличилъ Климентъ, който избралъ Македония за ново поприще на своята дейность и умрѣлъ (916 год.) въ санъ епископъ на Велица (отъ басейна на рѣка Срумица). Младата „славянска“ литература, която въ Моравия скоро се прекратила, силно процвѣтѣла въ земитѣ на македонскитѣ и българскитѣ славяни.

Следъ дълго князуване Борисъ преди 888 година се отказалъ отъ престола и постжпилъ въ манастиръ. На стареца се харесвалъ благочестивъ